בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ה', י"ח באדר שני תשע"א (24 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אחת הדמויות הציוריות מחבורת התנאים בעלי המשנה, שעוררה ומעוררת את הדמיון בגדלותה, היא דמותו של חוני המעגל. אף שהיא ידועה ומפורסמת מאוד, אפשר לומר שהיא לא די מוכרת, ועדיין לא נחשפה בכל מעמקיה ומרחביה.

אך מה הקשר בין חוני המעגל לבין חודש אדר? המאורע הגדול והמפורסם שהתפלל חוני על ירידת גשמים היה בחודש אדר, בכ' בו, ואת היום הזה קבעו חכמים ב'מגילת תענית' כיום שאין מתענים בו אלא הוא יום הודאה על אותה התרחשות מופלאה שהייתה בעקבות תפילתו.

נוסיף מעט על דמותו. ראשית מהו הביטוי 'המעגל' שנוסף לשמו? רש"י מסביר (מנחות צד, ע"ב) שעג עוגה ולא זז מתוכה, ולכן הוא נקרא מעגל. התעקש ועמד במקום שלו עד שתיענה תפילתו. יש מהגאונים שפירשו ש'מעגל' זה שם מקום, ויש שפירשו על שם מלאכתו שהיה מתקן גגות ותנורים, וכלי המלאכה שבו השתמש הוא מעגילה שבה משתמשים לעגל ולהטיח את הגגות, ולכן הוא נקרא 'המעגל'.
הוא חי בתקופת מלכות בית חשמונאי.
נספר את הסוף העצוב שלו, ניתן ללמוד ממנו הרבה דברים. מסופר (קדמוניות היהודים, יוסף בן מתתיהו) שבמלחמת האחים הורקנוס ואריסטובולוס. תפסו אותו אנשי הורקנוס וביקשו ממנו שהוא יקלל את אריסטובולוס. ידעו שיש לו כוח בפיו - בתפילתו - ורצו שעל ידי פיו יוכל להכות את היריב. חוני ענה ואמר להם שהוא לא יעשה זאת. איימו עליו שאם לא יקלל את הצד האחר יהרגו אותו. פרס כפיו לשמים ואמר: 'אלו בני עם ה' ואלו בני עם ה' שלא תתקבל תפלתם של אלו נגד אלו ואני לא אקלל את ישראל'.ראו שהוא מתעקש - קמו עליו והרגוהו.

פה אנו רואים את גדולתו של חוני כאוהב ישראל, וכך נוכל להתרשם גם מהדברים שאמרו לו אותו דור שזכה לגשמים: "יִשְׂמַח אָבִיךְ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ" (משלי כג, כה) מי זה אביך ואמך? זה כנסת ישראל. הוא גזר והקב"ה מקיים, והודו בתפילה כך:
"דור שהיה אפל הארת בתפילתך
דור שהיה שפל הגבהתו בתפילתך
דור ששח בעוונו הושעתו בתפילתך
דור שלא היה נקי, מילטתו בתפילתך".
(תענית כג, ע"א)

אם כן אנחנו רואים מסגנון התלמוד שהרגישו שאותו צדיק היה קשור לדור ומתוך שהיה קשור לדור הוא הרים את הדור ולכן תפילתו נענתה. אנחנו רואים את גדלותו של חוני המעגל בזכות בקשתו, ואנחנו רואים אותה גם בסגנון הבקשה, שהוא אומר "עד שתרחם על בניך" הוא לא בא לבקש בזכותו האישית אלא ביקש רחמים על כלל ישראל.

בחודש אדר רצה המן להשמיד, להרוג ולאבד את העם המפוזר ומפורד, ואנחנו כנגד זה, מתאחדים ביום הפורים במתנות ובמשלוח מנות לאביונים, הרי החודש הזה מסוגל לתפילתו של חוני המעגל שלא לבקש את אובדן הצד האחר של עם ישראל, לכן הוא פרס את כפיו לשמים בתפילה לטובת כלל ישראל ולא לטובת פלג אחד לעומת פלג אחר.

בהמשך הגמרא (תענית כג, ע"א) על חוני המעגל גם מסופר שהוא נרדם לשבעים שנה ואחר כך כשהוא התעורר לא הכירו אותו, לא ידעו ולא האמינו שזה הוא חוני המעגל, ואז הוא אמר את המשפט המפורסם: "או חברותא או מיתותא" או שאתה נמצא בחבורה - שאתה שייך לעם ישראל ולכלל ישראל ומתאים לדור ואם לא - עדיפה מיתה.

אם כן, דמות גדולי ישראל הצדיקים המתחטאים ומבקשים לפני המקום אם שהעזו פנים או התחצפו, לא היה זה מכוח אישיותם הפרטית אלא מכוח בקשתם למען כלל ישראל. ומצאנו צדיקים כעין זה, גם בדורות הבאים: כפי שמפורסם, למשל, על ר' לוי יצחק מברדיצ'ב שביקש מכוח כלל

"לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ. כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי."
מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 17^{32}	(י-ם): 17^{18}	(ת"א): 17^{33}	(חיפה): 17^{25}
צאת השבת	(ב"ש): 18^{31}	(י-ם): 18^{31}	(ת"א): 18^{33}	(חיפה): 18^{32}

פרשת השבוע: "שְׁמִינִי" / "פָּרָה" [ויקרא ט' 1 – י"א 47] **יום נעים ושבת שלום ומבורך!**

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל

יום ה', י"ח באדר שני תשע"א (24 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ישראל, והם אכן זכו ונענו. זהו אפוא הקשר של חוני המעגל לחודש אדר, שבכ' בו אין מתענים כי זה היום שבו נעשתה התשועה וה' נענה לתפילתו של חוני המעגל והוריד גשמים על הארץ. [מקור 1]

"לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ. כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי."
מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 17^{32}	(י-ם): 17^{18}	(ת"א): 17^{33}	(חיפה): 17^{25}
צאת השבת	(ב"ש): 18^{31}	(י-ם): 18^{31}	(ת"א): 18^{33}	(חיפה): 18^{32}

פרשת השבוע: "שְׁמִינִי" / "פָּרָה" [ויקרא ט' 1 – י"א 47]

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה של **יעקב זאב בן נחמה** ו**ליעל בת אסתר** בתוך שאר חולי ישראל